



Datum 2019-01-16
Diarienummer 1610/18

Arbetsmarknadsdepartementet

Göteborgs Stads yttrande över Arbetsmarknadsdepartementets remiss Fredsplikt på arbetsplatser där det finns kollektivavtal och vid rättstvister (Ds 2018:40)

Göteborgs Stad tillstyrker Arbetsmarknadsdepartementets remiss (Ds 2018:40).

Ärendet

Göteborgs Stad har blivit inbjuden av Arbetsmarknadsdepartementet att lämna synpunkter på promemorian ”Fredsplikt på arbetsplatser där det finns kollektivavtal och vid rättstvister” (Ds 2018:40). Eftersom frågorna som promemorian handlar om även indirekt berör bolagen, framförallt Göteborgs Hamn AB, har Göteborgs Stadshus AB lämnats utrymme att lämna synpunkter på yttrandet.

Sammanfattning

Den svenska arbetsmarknadsmodellen fungerar väl. En grundprincip i modellen är den i princip fria konflikträtten. Alla inskränkningar av denna rätt måste därför övervägas och motiveras nogsamt. Modellen förutsätter också att parterna tar ett stort ansvar för arbetsfred och ordning och reda på arbetsmarknaden. Syftet med den fria strejkrätten är att parterna så snabbt som möjligt ska ingå ett kollektivavtal som leder till just fredsplikt under avtalsperioden. Medlingsinstitutets analys visar på att de stridsåtgärder som vidtas gentemot arbetsgivare som redan har kollektivavtal har andra syften än att just uppnå tecknandet av ett kollektivavtal. Det handlar om att visa på missnöje med arbetsledningen på ett eller annat sätt, något som leder till att arbetsgivaren riskerar oförutsägbara störningar i verksamheten. Analysen visar också att vissa organisationer även använder stridsåtgärder i syfte att påverka utgången i rättstvister, något som inte kan anses positivt.

Både Stridsåtgärdsutredningen och parterna på svensk arbetsmarknad har kommit till slutsatsen att en begränsning av rätten att vidta stridsåtgärder behövs för att värna den svenska modellen. Att parterna gemensamt har lämnat ett förslag på hur lagstiftningen behöver förändras visar på en styrka i förslaget. De etablerade huvudorganisationerna har redan sedan tidigare tagit ett ansvar genom att ställa upp regler för hur man ska hantera de konflikter som uppstår mellan parterna. Genom dessa regler begränsas konflikterna och arbetsfreden gagnas. Löftet om just arbetsfred leder till incitament för arbetsgivaren att teckna kollektivavtal. I det fall arbetsgivaren inte kan räkna med arbetsfred när kollektivavtal för det berörda arbetet väl är tecknat minskar detta incitament och modellen försvagas. I det fall stridsåtgärder vidtas i annat syfte än att uppnå kollektivavtal kan verksamheten störas på ett sätt som leder till ekonomiska förluster.

För att rätten att vidta stridsåtgärder ska kunna finnas kvar som grundprincip behöver den därför begränsas i vissa särskilda fall. Det förslag lagstiftaren lägger fram är avvägt och inriktat sig på de problem som har aktualiserats på arbetsmarknaden under år 2016 och 2017. Då förslaget behövs för att uppnå stabilitet på arbetsmarknaden tillstyrker Göteborgs Stad de föreslagna lagändringarna.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Helene Odenjung (L) och Ann-Sofie Hermansson (S) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som anges ovan, i enlighet med stadsledningskontorets förslag.

Daniel Bernmar (V) yrkade att kommunstyrelsens svar skulle ha den lydelse som anges i yrkande från V den 16 januari 2019, enligt bilaga A.

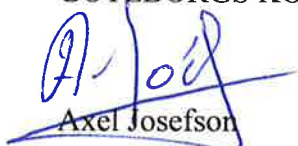
Kommunstyrelsen beslutade utan omröstning att bifalla Helene Odenjungs och Ann-Sofie Hermanssons yrkande.

Representanterna från S antecknade som yttrande en skrivelse från den 16 januari 2019, enligt bilaga B.

Jörgen Fogelklou (SD) antecknade som yttrande en skrivelse från den 16 januari 2019, enligt bilaga C.

Göteborg den 16 januari 2019

GÖTEBORGS KOMMUNSTYRELSE


Axel Josefson


Mathias Sköld

Yrkande gällande Remiss från Arbetsmarknadsdepartementet Fredsplikt på arbetsplatser där det finns kollektivavtal och vid rättstvister (Ds 2018:40)

Vänsterpartiet värnar strejkrätten. Det är en grundlagsskyddad, demokratisk rättighet och helt nödvändig för att arbetstagare ska kunna försvara och förbättra uppnådda rättigheter. Denna grundläggande rättighet utgör en vital del av den svenska arbetsrättsliga modellen. Om strejkrätten försämras stärks arbetsgivarnas makt ytterligare, medan fackföreningarna försvagas.

Idag behöver vi tvärtom stärka arbetstagarnas position på arbetsmarknaden som en av grundvalarna för ett fritt och välorganiserat arbetsliv. Vänsterpartiet vill behålla nuvarande strejkrätt, stärka anställningstryggheten och minska de otrygga anställningarna. Trygga arbetstagare med rätt att ta strid för sina rättigheter är en förutsättning för att möta framtidens arbetsmarknad. Otrygga arbetstagare med begränsad strejkrätt är att backa in i framtiden.

Parternas förslag har mött hård kritik från flera arbetsrättsexperter, men också från flera fackliga företrädare. De menar att förslaget innebär en stor inskränkning i möjligheten att upprätthålla bra villkor på den svenska arbetsmarknaden. Vänsterpartiet delar experternas bedömning och vi ser tre övergripande problem med parternas förslag:

För det första innebär förslaget en ökad risk för s.k. avtalsshopping, det vill säga att arbetsgivaren väljer ett avtal som är ”billigare” och därmed ställer olika fackliga organisationer mot varandra.

För det andra innebär förslaget en ökad risk för s.k. gula fackföreningar, det vill säga fack som verkar i arbetsgivares intresse.

För det tredje innebär förslaget en oproportionerligt och orättvist negativ effekt för fackföreningar utanför centralorganisationerna.

De som försvarar den försämrade strejkrätten som det här förslaget innebär menar att det inte innebär några egentliga förändringar för de allra flesta på arbetsmarknaden, eftersom huvudorganisationerna redan följer dessa spelregler. Vi menar att det är ett kortsynt och naivt förhållningssätt, då arbetsmarknaden hela tiden förändras och det mycket väl kan skapas situationer där begränsningar i lagen försämrar de fackliga organisationernas förmåga att ta strid för kollektivavtal. Dessutom prövar redan idag arbetsgivarna gränsfall i gällande

ordningar. En ändrad lag medför enligt vår mening exempelvis en ökad risk för att arbetsgivare kommer att pröva fler fall av fredspliktsinvändningar och därmed försvåra användandet av konfliktvapnet som en påtryckningsmetod för att uppnå fackliga resultat.

Vi vill slutligen påminna om att den svenska arbetsmarknaden är en av de minst konfliktfyllda i världen. Under konflikten i Göteborgs Hamn, som angetts som anledning till att begränsa strejkrätten, är det arbetsgivaren som genom lockout har stått för majoriteten av de förlorade arbetsdagarna. Det är mycket olyckligt att parterna trots detta har lagt fram ett förslag som begränsar arbetstagarnas konflikträtt. Stridsåtgärdsutredningen borde aldrig ha tillsatts. Då hade sannolikt inte heller parternas överenskommelse kommit till stånd; ett förslag som inte ens löser den konflikt som föranledde utredningen.

Vårt förslag är därför att avslå det nuvarande förslaget till remissvar och ersätta med följande yttrande:

”Den svenska arbetsmarknadsmodellen fungerar väl. En grundprincip i modellen är den i princip fria konflikträtten. Alla inskränkningar av denna rätt måste därför övervägas och motiveras. Modellen bygger också på att parterna tar ett ansvar för arbetsfred och ordning och reda på arbetsmarknaden. Syftet med den fria strejkrätten är att parterna så snabbt som möjligt ska ingå i ett kollektivavtal som leder till just fredsplikt under avtalsperioden. Stridsåtgärdsutredningen och parterna på svensk arbetsmarknad har kommit fram till en begränsning av rätten att vidta stridsåtgärder behövs för att värna den svenska modellen. Göteborgs Stad menar dock att de föreslagna lagändringarna skulle innebära flera negativa konsekvenser på arbetsmarknaden, både kortsiktigt och långsiktigt. Framförallt innebär de föreslagna ändringarna att maktbalansen mellan parterna förändras till arbetsgivarens fördel. Göteborgs Stad avstyrker därför de föreslagna lagändringarna.”

Förslag till beslut i kommunstyrelsen:

1. Att avslå Stadsledningskontorets förslag till remissvar
2. Att ersätta med yttrande enligt detta yrkande.

Yttrande om remiss från Arbetsmarknadsdepartementet Fredsplikt på arbetsplatser där det finns kollektivavtal och vid rättstvister (Ds 2018:40)

Den svenska modellen har tjänat Sverige, Göteborg, löntagare och arbetsgivare väl. I denna internationellt sett unikt framgångsrika arbetsmarknadsmodell lämnas huvuddelen av ansvaret för arbetsmarknaden till densamma parter. Nästan utan undantag har detta inneburit förhandlingar istället för konflikt och gemensam dialog istället för ensidiga åtgärder. Resultatet har gagnat Sverige väl i form av ekonomiskt goda förutsättningar för näringslivet och stigande reallöner för löntagare. Samtidigt är det ett fundament i den svenska modellen att konflikter som inte kan lösas vid förhandlingsbordet medger rätt till stridsåtgärder.

Konflikten i Göteborgs hamn har inneburit ett avsteg från den framgångsväg som den svenska modellen har stakat ut för landets, och Göteborgs, ekonomiska utveckling. Under de senaste åren har konflikten tilltagit. Bristen på fredsplikt och förutsägbara förutsättningar för arbetsgivaren har lett till en djup förtroendekris. Tvärfackliga diskussioner, central medling och ytterligare förhandlingar har misslyckats. Både lockouter och vilda strejker har skadat Göteborgs hamns verksamhet.

Vi menar att hamnkonflikten hade behövt lösas i ett mycket tidigare skede. Det har funnits flera goda lösningar på förhandlingsbordet, men dessa har på ett eller annat sätt avfärdats av konfliktens centrala aktörer. Till saken hör att arbetsgivarorganisationen Sveriges Hamnar kontinuerligt sluter kollektivavtal med Transportarbetareförbundet, som sedan mycket lång tid tillbaka organiserar hamn- och stuveriarbetare. Trots detta drabbas hamnverksamheten sedan många år av oförutsedda stridsåtgärder. För Göteborgs hamn och för den svenska arbetsmarknadsmodellen är detta ohållbart.

Risken med att inte agera är att öppna upp för den situation som råder i flera europeiska länder, där små fackförbund kan lamslå stora delar av landet utan att respektera ingångna kollektivavtal, fredsplikt och nationella intressen. Denna sorts politiserade och ideologiserade arbetsmarknadskonflikter är mycket svåra att lösa. Den europeiska erfarenheten tyder på att konsekvensen alltid blir en

sämre position för löntagarna. Okontrollerade situationer på arbetsmarknaden tvingar politiken att lagstifta bort det som gör den svenska modellen stark.

Stadsledningskontorets yttrande på remissen ”Fredsplikt på arbetsplatser där det finns kollektivavtal och vid rättstvister” (Ds 2018:40) är välavvägt och balanserat. Det tilltänkta lagförslaget är ett direkt resultat av de förhandlingar som har skett mellan arbetsgivarorganisationerna och de fackliga centralorganisationerna, enligt de strukturer som utgör den svenska modellen. Vi ser ingen anledning för Göteborgs Stad att motsätta sig parternas eniga bedömning.

Remiss Ds 2018:40 Fredsplikt

Eftersom arbetstagarorganisationen Svenskt Näringsliv och arbetstagarorganisationerna LO, TCO och SACO gemensamt tagit fram ett förslag till förändrade konfliktregler, så kan man konstatera att förslaget är förankrat bland både parter.

Arbetsmarknadsdepartementet har endast gjort smärre justeringar i parternas förslag.

SD ser därför inget hinder för den nya lagen och stöder stadsledningskontorets förslag till yttrande.